

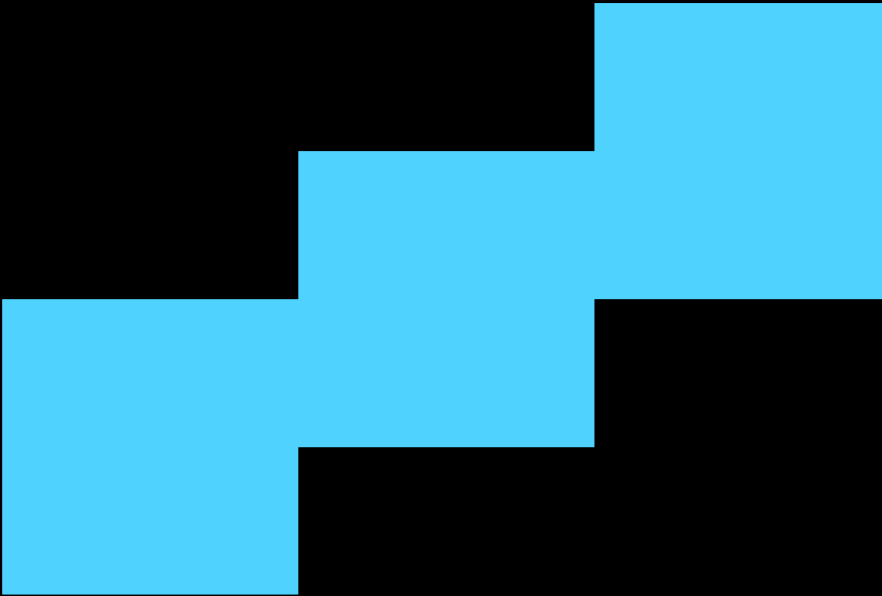
Anlegg i norsk studentidrett:

En kartlegging av dagens situasjon

Norges studentidrettsforbund

Anleggsutvalget

Oslo, høsten 2025

Innhold

Sammendrag	3
Om rapporten	4
Om anleggsutvalgets mandat	4
Om anleggsutvalgets sammensetning, arbeid og metode	6
Om NSI	7
En kartlegging av dagens situasjon	8
Region sør	8
Region øst	11
Region midt	13
Region nord	15
Behov i studentidretten på tvers av regionene	17
Diskusjon	19
Metodiske begrensninger ved rapporten	19
Anleggsproblematikk er en av de største barrierene i norsk studentidrett	20
Andre sentrale utfordringer i norsk studentidrett	20
Anbefalinger	22
Tydeligere rolle- og ansvarsfordeling	22
Handlingsplan	22
Regionale anleggsutvalg	22
Anleggshåndbok	22
Avslutning og veien videre	23
Referanseliste	25

Sammendrag

Rapporten er utarbeidet av anleggsutvalget til Norges studentidrettsforbund (NSI) som en del av langtidsplanen [«Studentidretten vil!» \(2024–2028\)](#). Formålet er å kartlegge anleggssituasjonen i norsk studentidrett, beskrive utfordringer og behov, samt foreslå tiltak for videre arbeid.

Hovedfunn

- **Stor anleggsmangel:** Omtrent 7 225 studenter får ikke plass i studentidrettslag på grunn av manglende kapasitet.
- **Politisk nedprioritering:** Studentidretten stiller svakere i kampen om halltid og midler sammenlignet med barne- og ungdomsidretten.
- **Dårlig økonomi:** Mange studentidrettslag må leie dyre private anlegg.
- **Mangel på møteplasser:** De fleste studentidrettslag mangler sosiale arenaer utenom trening.
- **Lite involvering i byggeprosesser:** Studentidretten blir sjelden inkludert i planlegging av nye idrettsanlegg.
- **Hyppige utskiftninger i styrer:** Dette svekker kontinuitet og gjør politisk arbeid krevende.

Felles utfordringer

- Politisk påvirkning er krevende å få til.
- Studentidrettslagene trenger bedre oversikt over beslutningsprosesser og kontaktpersoner.
- Flere etterspør regionale anleggsutvalg og en nasjonal anleggshåndbok.

Anbefalinger

1. Tydeligere rolle- og ansvarsfordeling mellom studentsamskipnader, kommuner, idrettsråd og studentidretten.
2. Handlingsplan for anleggssituasjonen basert på denne kartleggingen.
3. Regionale anleggsutvalg for samarbeid, erfaringsutveksling og lokal påvirkning.
4. Anleggshåndbok med informasjon om fordeling av treningstid, kontaktpersoner og støtteordninger.

Om rapporten

Denne rapporten er utarbeidet av anleggsutvalget til Norges studentidrettsforbund (NSI) i tråd med langtidsplanen [«Studentidretten vil!» \(2024–2028\)](#). Rapporten følger en regional inndeling og beskriver anleggssituasjonen i følgende regioner: sør, vest, øst, midt og nord. Avslutningsvis diskuteres funnene i en større kontekst, før anbefalinger for videre arbeid legges frem.

Om anleggsutvalgets mandat

Forbundsstyret vedtok høsten 2024 ([sak 23/8/24](#)) å opprette et anleggsutvalg med følgende leveranser:

1. Utarbeide en anleggsveileder/anleggshåndbok som gjør det enklere for studentidrettslagene å jobbe målrettet med forbedring av egen anleggssituasjon.
2. Kartlegge anleggssituasjonen i norsk studentidrett, herunder relevante byggeprosesser, møteplasser og behov i studentidrettslagene.
3. Være et rådgivende organ for studentidrettslag som er i lokale prosesser knyttet til anlegg og areal for aktivitet.
4. Bistå i det politiske arbeidet rundt utformingen og realisering av resolusjoner etter behov.

Utvalget skal hovedsakelig arbeide med lokale og regionale forhold og fungere som kontaktledd for studentidrettslagene. Arbeidsperioden varer fra høsten 2024 til Forbundstinget 2026.

Forankring i «Studentidretten vil!»

Mandatet bygger på langtidsplanens KPI-er:

1.1.2 Studentidretten deltar på alle politiske møteplasser med representasjonsrett.

1.1.3 Studentidretten har 10% økt anleggsdekningen for studentidrettslagene i de store byene.

3.2.1 Studentidrettens totale medlemsmasse har økt med 15 %.

Organisering

Utvalget består av to representanter fra forbundsstyret, inntil fire eksterne medlemmer og en administrativ ressurs. Sammensetningen skal ha kjønnsbalanse og variert bakgrunn. Utvalget organiserer selv roller og oppgaver, men rapporterer til forbundsstyret og samarbeider tett med administrasjonen.

Om anleggsutvalgets sammensetning, arbeid og metode

I tråd med mandatet gitt av forbundsstyret, har det blitt etablert et anleggsutvalg som siden høsten 2024 har jobbet med å imøtekomme forbundsstyret etterspurte leveranser.

Sammensetning og arbeid

Utvalget har siden oppstart bestått av følgende personer:

- Idun Eide Stavseng (leder)
- Mathias Havnen Tønnessen
- Sander Michael Ringstad
- Elias Klingenberg
- Jamil Dost
- Maren Fernandez Kvammen (administrasjon)

I skrivende stund har anleggsutvalget avholdt elleve digitale møter, deltatt på forbundets nettverkssamling våren 2025 og gjennomført en fysisk samling i Oslo for utvalgets medlemmer. Utvalgets første prioritet har vært å svare ut leveransepunkt 2. For å imøtekomme denne leveransen, ble en spørreundersøkelse administrert, samt fulgt opp med fellesmøter og individuelt arbeid. Resultatet av dette, er denne rapporten.

Metode

Utvalget har tolket mandatet slik, at rapporten hovedsakelig skal dekke fire elementer fra leveransepunkt 2: kartlegging av anleggssituasjonen, relevante byggeprosesser, møteplasser og studentidrettslagenes behov.

Spørreundersøkelsen ble derfor strukturert med formål om å belyse disse momentene. Kun studentidrettslag med over 250 medlemmer per 31.12.2024 ble oversendt undersøkelsen. 24 studentidrettslag oppfylte inkluderingskriteriet. Hvert medlem av utvalget fikk ansvar for én region, inkludert oppfølging av studentidrettslagene og støtte til respondentene. Dette innebar blant annet telefonoppfølging for å sikre høyere deltakelse. Enkelte studentidrettslag svarte også muntlig direkte til utvalgsmedlemmer. Til slutt leverte 16 av 24 studentidrettslag svar.

Anleggsutvalget ser det som hensiktsmessig å utdype noen deler av undersøkelsen:

1. **Tallfesting av anleggsproblematikken:** Studentidrettslagene rangerte anleggsmangel på en skala fra en (ikke et problem) til ti (stort problem).
2. **Sosial møteplass:** Studentidrettslagene ble spurt om de har sosiale møteplasser, hvilket ble definert som en utenomsportslig møteplass som for eksempel klubbhus, møterom, festlokale eller liknende.
3. **Relevante byggeprosesser:** Studentidrettslagene ble bedt om å påpeke byggeprosesser de siste fem årene, samt planlagte prosjekter for de neste fem, med betydning for anleggssituasjonen.

Rapporten bør leses som en oppsummering av innrapporterte svar, hvilket gir et bilde av anleggssituasjonen i norsk studentidrett per 2025.

Om NSI

NSI er et av 55 særforbund i Norge og fungerer som fellesorganisasjon for studentidrettslag ved norske universiteter og høyskoler. NSI er som de andre særforbundene tilknyttet paraplyorganisasjonen Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Internasjonalt er NSI tilsluttet Federation internationale du sport universitaire (FISU), European University Sports Association (EUSA) og Nordens Akademiske Idrettsforbund (NAIF). I motsetning til andre særforbund i landet, organiserer NSI aktivitet i alle idretter, men treffer en spesifikk målgruppe; studenter. I skrivende stund teller forbundet over 53 000 aktive medlemmer nasjonalt.

Et nasjonalt særforbund har blant annet ansvar for at tilsluttede medlemsorganisasjoner har gode rammevilkår for å organisere et godt idrettstilbud for sine medlemmer. Idrettsanlegg er å anse som et naturlig viktig vilkår for å kunne drive med studentidrett. Derav kommer forbundets ønske om å etablere et nasjonalt anleggsutvalg som bidrar til å styrke arbeidet på dette området.

En kartlegging av dagens situasjon

Funnene fra spørreundersøkelsen vil følgelig presenteres fordelt på fem regioner: sør, vest, øst, midt og nord. Det gir et grunnlag for å forstå dagens anleggssituasjon i norsk studentidrett samtidig som det nyanserer forskjeller mellom regioner.

Region sør

Overordnet kartlegging

Region sør har fem studentidrettslag i regionen. Tre av disse har mottatt undersøkelsen, hvorved ett studentidrettslag har svart på denne. Studentidrettslaget som har svart på spørreundersøkelsen har 570 medlemmer. 250 studenter fikk ikke plass i studentidrettslaget på grunn av anleggsmangel i regionen det foregående semesteret (høsten 2024). En tallfesting av anleggsproblematikken i regionen gir tallet 10.

Anleggene som i dag blir brukt i region sør er en blanding av private og offentlige, der private anlegg brukes gjennom Samskipnaden, og offentlige gjennom kommunale anlegg. Kommunale anlegg er utfordrende å benytte fordi studenter blir nedprioriterte i bruken av anleggene, og det mangler egnede arealer i kommunen. Studentidretten i region sør mangler flerbrukshaller for å drive med idretter som håndball, basket, innebandy og turn.

Ytterligere utfordringer for region sør omhandler ugunstige tidspunkt i haller og samarbeid med Samskipnader. Med bakgrunn i at studentene blir nedprioritert i kommunale idrettsanlegg etter idrettsrådets modell, resulterer dette i at studentene får ugunstige tidspunkt for eget idrettstilbud. I regionen trekkes det frem at Samskipnaden etablerer konkurrerende tilbud til studentidrettslagene som skaper et større press på hallene og tidene som allerede er i bruk.

Relevante byggeprosesser

Studentidrettslagene i region sør har ingen kjennskap til relevante byggeprosesser.

Møteplasser

Studentidrettslagene i region sør har ingen utenomsportslige møteplasser.

Region vest

Overordnet kartlegging

Region vest har 12 studentidrettslag i regionen. Ni av disse har mottatt undersøkelsen og seks har levert svar. Studentidrettslagene som har svart på spørreundersøkelsen har til sammen 7 500 medlemmer. 950 studenter fikk ikke plass i studentidretten på grunn av anleggsmangel i regionen det foregående semesteret (høsten 2024). En tallfesting av anleggsproblematikken i regionen gir tallet 5.

Studentidrettslagene i region vest benytter i dag en blanding av private og offentlige anlegg. Av private anlegg benytter studentidrettslagene en kombinasjon av samskipnaden Sammen sine lokaler, og andre private anlegg gjennom leieordninger. Noen av studentidrettslagene benytter seg av kommunale anlegg som i de fleste tilfeller er gratis, eller billigere enn å leie privat, men med bakgrunn i anleggsprioriteringsordninger gjennom idretten, er det en utfordring å få treningstider i disse. Offentlige anlegg blir av den grunn blir offentlige anlegg benyttet i mindre grad.

Utfordringer for studentidrettslagene i region vest kan oppsummeres med fire hovedpunkter: For det første er det for lite fokus på studentidrett i anleggsfora. Dette omfatter kommuner og idrettsråd som fordeler treningstid i forbindelse med aldersgruppen unge voksne. For det andre blir studentidrettslagene nedprioritert i fordeling av treningstider i kommunale anlegg. Dette kommer av idrettens prioriteringsrammer forklart i innledningen. For det tredje er det i dag økning i antall idrettsutøvere, men anleggene blir ikke bygget i samme tempo. Det er derfor for mange utøvere på for få anlegg i region vest i dag. Et fjerde og siste punkt som blir poengtert ut i region vest er mangel på informasjon blant styrene i studentidrettslagene om muligheter som finnes i forbindelse med økt antall treningstider. Dette viser et behov om informasjon og kompetanseheving innen anleggsområdet blant idrettslagene.

I løpet av de siste årene har kommunikasjonen mellom studentidretten, Idrettsrådet i Bergen og Bergen kommune i forbindelse med bruk av kommunale anlegg bedret seg, men det møtes fortsatt motstand fra studentidrettslagenes side. I dag er leder av Bergen Studentidrettslag medlem i Idrettsrådet i Bergen. Ved å ha en ressursperson fra studentidretten inn i Idrettsrådet

har skapt ringvirkninger ved at det på arbeidsprogrammet til Idrettsrådet i dag er blitt vedtatt å ha sterkere fokus på studentene. Dette har derimot ikke blitt fulgt opp i praksis hos Idrettsrådet.

Relevante byggeprosesser

I dag finnes det ett anlegg i region vest som er relevant for studentidrettslagene. Det planlegges i dag for et anlegg på Stemmemyren. Studentidretten har ikke blitt involvert i planleggingen eller fått garanti for treningstid ved ferdigstilt anlegg. Anlegget planlegges av Idrettsrådet i Bergen, Bergen kommune og private aktører. Respondenter oppgir at Velferdstinget Vest kunne ha påvirket anleggsutviklingen, men at det ikke har vært et politisk fokus for Velferdstinget.

Møteplasser

Studentidrettslagene i region vest oppgir at utenomsportslige møteplasser omfatter lokaler tilhørende andre studentorganisasjoner ved utdanningsinstitusjonene. Det er begrenset med plass, hvilket gjør det krevende for studentidrettslag å få innpass.

Region øst

Overordnet kartlegging

Region øst har 23 studentidrettslag i regionen. Ni av disse har mottatt undersøkelsen og seks har av dem har levert svar. Studentidrettslagene som har svart på spørreundersøkelsen har til sammen 6 400 medlemmer. 3 115 studenter fikk ikke plass i studentidretten på grunn av anleggsmangel i regionen det foregående semesteret (høsten 2024). En tallfesting av anleggsproblematikken i regionen gir tallet 7,5.

Studentidrettslag i regionen benytter en kombinasjon av private og offentlige anlegg. Fem av seks idrettslag oppgir å benytte seg av private anlegg hvor de betaler en leiepris, og tre av seks studentidrettslag oppgir å bruke private anlegg hvor man kan trene gratis. Sistnevnte omhandler idrettsanlegg eid av Samskipnaden SiO. Fire av seks studentidrettslag oppgir at de benytter offentlige idrettsanlegg.

Det blir tydelig gjennom undersøkelsen at den generelle anleggsmangelen i regionen er stor, og desto større blant studentidrettslagene. Anleggene studentidrettslagene nevner oftest i undersøkelsen, og derfor har størst behov etter, er kunstgressbaner, flerbrukshaller og basseng. Utover dette nevnes det saler, friidrettsanlegg, skytebaner, padelbaner og squashbaner.

Undersøkelsen gjenspeiler tre hovedårsaker til anleggsproblematikk: Dårlig klubbøkonomi, mangel på egnede arealer i kommunen og kommunal nedprioritering av studentidrett i fordeling av treningstid. Dårlig klubbøkonomi handler om omsetningen til studentidrettslaget, og hvor stor andel av dette som benyttes på private anlegg. Slike anlegg er dyre å leie, og er utfordrende for studentidrettslag med dårligere kjøpekraft. Videre har bygging av idrettsanlegg i Norge de siste 10 årene gått sakte, og har derfor ikke vært i takt med befolkningsveksten, spesielt i tettbebygde strøk som for eksempel Oslo. Resultatet er en generell mangel på anlegg i regionen. Et tredje punkt handler om nedprioritering av studentidrett i fordeling av treningstider på kommunale anlegg. Barne- og ungdomsidretten (6-19 år) prioriteres, noe som gjør at de fleste studentidrettslag nedprioriteres som følge av en

medlemsmasse som er eldre. Summen gjør anleggsproblematikken i regionen omfattende og kompleks.

Relevante byggeprosesser

Studentidrettslagene i region øst har ingen kjennskap til relevante byggeprosesser.

Møteplasser

Studentidrettslagene i region øst har ingen utenomsportslige møteplasser.

Region midt

Overordnet kartlegging

Region midt har tre studentidrettslag i regionen. Alle har både mottatt, og besvart undersøkelsen. Studentidrettslagene som har svart på spørreundersøkelsen har til sammen 23 280 medlemmer. 2 760 studenter fikk ikke plass i studentidretten på grunn av anleggsmangel i regionen det foregående semesteret (høsten 2024). En tallfesting av anleggsproblematikken i regionen gir tallet 8,3.

Studentidrettslagene i region midt benytter en kombinasjon av private og offentlige anlegg. På samme måte som i region øst, brukes private anlegg med en leiepris, Samskipnaden Sit sine anlegg, og offentlige, kommunale anlegg benyttes gratis. Kommunale anlegg blir brukt i liten grad på grunn av nedprioritering i fordeling av kommunale treningstider, da det er mangel på anlegg i alle aldersgrupper i region midt.

Utfordringer for region midt i anleggsproblematikken består av flere punkter, men tre punkter kan trekkes frem eksplisitt: Det første punktet er trang klubbøkonomi. Flest private anlegg benyttes i dag, noe som blir dyrt i lengden. Dette fører til en påvirkningsgrad på klubbøkonomien hvor en stor andel av kontingentene går rett til anleggsleie. Dette anses som lite økonomisk bærekraftig. Et punkt nummer to som trekkes frem er nedprioritering av studentidrett i fordeling av treningstider. Hadde det vært tilstrekkelig med kommunal anleggskapasitet tilgjengelig, hadde arealene blitt fordelt på flere aldersgrupper, og studentidrettslagene fikk større andel av tidene gratis. For det tredje er det i studentidrettslag store utskiftninger av mennesker, og derfor stor og hyppig utskiftning av relevante erfaringer, kompetanse og relasjonsbygging som anses som svært viktig hos sentrale aktører. Dette fører til at ved utskiftninger er det mye taus kunnskap som går tapt, og det må etableres nye relasjoner og kommunikasjonsveier inn mot sentrale aktører.

I dag samarbeider studentidrettslagene i Trondheim med Sit, NTNU og Velferdstinget gjennom Trondheimsmodellen. Trondheimsmodellen omhandler at pris for medlemskap i Sit og et studentidrettslag kombinert, er billigere enn prisen for bare medlemskap i Sit. Dette skaper synergieffekter på alle parter hvor NTNU eier arealene, Sit leier arealene, og Sit og

studentidrettslagene får benytte arealene. For studentidrettslagene er sistnevnte gratis. Med bakgrunn i Trondheimsmodellen blir alle idrettslag i Trondheim ivaretatt med gratis halleie i samskipnadens arealer.

Relevante byggeprosesser

Studentidrettslagene i region midt har god dialog med sentrale aktører i forbindelse med relevante byggeprosesser. Sentrale aktører er Trondheim kommune, Trondheim Idrettsråd, Velferdstinget, Samskipnaden Sit, NTNU og BI.

Relevante byggeprosesser i region midt gjelder nytt sjøklubbhus på Nyhavna i Trondheim, Gråkallen vinterpark for alpint og oppgradering av Dødens dal i forbindelse med campussammenslåing ved NTNU. Oppgraderingen i Dødens dal vil føre til en oppgradering av kunstgressbane forbeholdt studenter, samt økning i antall volleyballbaner. Utover dette arbeider Samskipnaden Sit kontinuerlig med oppgradering av sine anlegg, og prosesser rundt etablering av nye idrettsanlegg.

Møteplasser

Det er varierende grad av sosiale møteplasser tilgjengelig for studentidrettslagene i region midt. Som følge av Trondheimsmodellen får ett av idrettslagene i region midt tilgang til oppholdsarealer hvor det for eksempel etableres sosiale møteplasser som et klubbhus for idrettslaget. Et annet studentidrettslag får benytte tilgjengelige arealer fra sin studentorganisasjon ved universitetet til møtevirksomhet og samlingsplass. Det siste idrettslaget som har svart på undersøkelsen nevner at de ikke har noen utenomsportslige sosiale møteplasser.

Region nord

Overordnet kartlegging

Region nord har to studentidrettslag i regionen. Begge har mottatt undersøkelsen, derav har ett studentidrettslag svart på denne. Studentidrettslaget som har svart på spørreundersøkelsen har til sammen 425 medlemmer. 150 studenter fikk ikke plass i studentidretten på grunn av anleggsmangel i regionen det foregående semesteret (høsten 2024). En tallfesting av anleggsproblematikken i regionen gir tallet 7.

Studentidrettslaget i region nord benytter private anlegg i utførelsen av idrettstilbudet. Det private anlegget er eid av Samskipnaden, og selv om det er privat, benyttes det gratis. Da det ikke brukes offentlige anlegg, blir dette i regionen ansett som et mulighetsrom for anleggstilknytning.

Informasjon om utfordringer i region nord kommer fra to studentidrettslag som følge av en workshop i forbindelse med Nettverkssamlingen til studentidrettsforbundet som ble holdt i Oslo i mars. Utfordringene reflekterer derfor to studentidrettslag.

Utfordringene i region nord omhandler tre faktorer: Trening på ugunstige tider, studentidrettslagene må si nei til nye medlemmer på grunn av for små haller, eller at hallene ikke er i god nok stand og lengre perioder med nedetid på grunn av eksamensavvikling i periodene før jul og før sommerferien. Trening på ugunstige tider kommer som følge av nedprioritering av studentidrettslag på eksisterende anleggsflater, da andre aldersgrupper har prioritet spesielt på offentlige flater, og det er for få haller tilgjengelig for at alle som ønsker får plass. Å si nei til nye medlemmer kommer av at eksisterende haller er for små til flere medlemmer eller til enkelte idretter, eller at hallene er gamle og dårlige og derfor ikke forsvarlige å bruke. Det siste punktet omhandler at idrettshallene i løpet av eksamensperioden blir brukt til eksamensavvikling. På disse tidspunktene blir hallene fylt med pulter og stoler til gjennomføring av eksamener på grunn av mangel på egnede arealer hos universitetene.

Lagene i region nord oppsummerer at grunnen til anleggsmangel kommer av dårlig kommuneøkonomi og kommunal nedprioritering av studentidrett i fordeling av treningstider.

Studentidrettslagene opplever at det ikke blir bygget nok anlegg i takt med befolkningsveksten i kommunene hvor studentidrettslagene befinner seg.

Relevante byggeprosesser

Relevante byggeprosesser i region nord innebærer en nylig bygget svømmehall og det skal bygges en ny flerbrukshall i løpet av de kommende årene. Den nye svømmehallen har ført til en ytterligere arena å utføre idrett på i byen, noe som automatisk skaper mer aktivitet. Den nye flerbrukshallen skal bygges i regi av Bodø Håndballklubb. Studentidrettslagene er ikke involvert i byggeprosessen, men når hallen står ferdig vil dette skape ringvirkninger ved at det letter på anleggskapasiteten i andre anlegg.

Beslutningsmyndigheten som gjelder byggeprosesser i Bodø, ligger hos bystyret og er derfor en sentral aktør å opprette kommunikasjon med angående anleggsdekning for studentidrettslag i Bodø.

Møteplasser

Studentidrettslagene i region nord har ingen utenomsportslige møteplasser.

Behov i studentidretten på tvers av regionene

Undersøkelsen viser til like behov i studentidretten på tvers av regionene. Med bakgrunn i dette presenteres alle uttrykte behov samlet sett.

Det er behov for mer politisk tyngde og politisk påvirkning lokalt for å etablere et idrettstilbud med tilstrekkelig anleggskapasitet. Lokale og regionale aktører som for eksempel kommune, idrettsråd, fylkeskommune, idrettskrets, samskipnader, kommersielle aktører og andre, er sentrale innen anleggsfordeling og anleggsbygging lokalt. I undersøkelsen bemerkes det store forskjeller på hvordan treningstider blir fordelt til idrettslagene, og hva mulighetsrommet er for å anskaffe mer anleggstid til idrettstilbudet det ønskes å tilby. En politisk tyngde vil føre til å være med å påvirke satte strukturer ved tildeling av anleggstider.

Svar fra undersøkelsen viser til et større behov for samarbeid på tvers av studentidrettslag og mellom kommune, idrettsråd og studentidrettslag for å skape gode rammer for anleggsfordelingen. Det er behov for kunnskapsdeling om lokale strukturer og rollen til de ulike aktørene innen politisk påvirkning og anleggsfordeling. Formålet med dette bør være å etablere hvordan man samarbeider på best mulig måte. Dette kan omhandle prosesser hvor man gir og tar. For eksempel kan en ugunstig tid for et ordinært idrettslag være en gunstig tid for et studentidrettslag og vice versa. Kunnskapsløftet vil derfor medføre en forståelse av aktørene som muliggjør et samarbeid i mye større grad.

Det er behov for høyere prioritering av studentidrett i fordeling av kommunal treningstid. Per i dag får medlemmer av NIF i aldersgruppen 6-19 år prioritet på kommunale idrettsanlegg. NIF har et strategimål om "Livslang idrett" - altså at medlemmene skal ha mulighet for å kunne holde på med idrett hele livet. I et marked med mangel på anlegg og mange som ønsker å bruke eksisterende anlegg, ønsker ikke studentidretten å stille seg fremfor barn og unge i køen med prioriteringer, men ønsker heller å se på løsninger for å utnytte dagens anleggskapasitet bedre, samt legge press på politikere for å bygge nye anlegg.

En annen løsning som behøves for å utnytte anleggskapasiteten bedre er en egen kommunikasjonsløsning for avlyste treninger på anleggsflatene. Denne løsningen vil være med

å skape verdi gjennom at ved avlyste treninger kan andre lag eller utøvere komme inn på banen og bruke denne når andre ikke bruker den.

Det behøves økt fokus fra kommunen og samskipnader for utvikling av idrettshaller og et bedre idrettstilbud. Per i dag blir det bygget mange færre anlegg enn tidligere. Dette vises igjen da det er færre anlegg som blir rehabiliterte, og færre nye anlegg som blir bygget.

Diskusjon

Etter å ha fremlagt resultatene fra kartleggingen ønsker anleggsutvalget å diskutere funnene, og hvilke praktiske konklusjoner som kan trekkes basert på denne kartleggingen.

Metodiske begrensninger ved rapporten

Det er viktig å erkjenne metodiske begrensninger ved denne rapporten. Følgende avsnitt belyser sentrale begrensninger i datamaterialet og manglende representasjon.

Kartleggingen ble gjennomført gjennom en spørreundersøkelse som ble oversendt til studentidrettslag som oppfylte inkluderingskriteriene. Svarene kom hovedsakelig fra styrene. Selv om hovedstyret normalt har god oversikt, er det en risiko for unøyaktigheter i svarene.

En hovedutfordring er ulike tolkninger av spørsmålene. Dette gjelder særlig tallfesting av hvor mange studenter som ikke fikk plass i studentidrettslaget det foregående semesteret på grunn av anleggsmangel. Studentidrettslag registrerer og oppsummerer dette på ulike måter, og enkelte har ingen tall å vise til. Slike variasjoner kan gi misvisende resultater, både regionalt og nasjonalt. Ventelister forsterker problemet: når de oppleves som lite meningsfulle, velger mange å ikke registrere seg. Det faktiske antallet studenter uten plass kan dermed være både høyere og lavere enn rapportert.

Svarene påvirkes også av respondentens kunnskap. At et studentidrettslag ikke kjenner til lokale byggeprosesser, betyr ikke at slike prosjekter ikke eksisterer. Innrapporterte svar på denne leveransen bør derfor brukes med forsiktighet som kunnskapsgrunnlag.

Deler av datainnsamlingen har i tillegg skjedd muntlig fordi det var utfordrende å få skriftlige svar fra alle studentidrettslag. Dette kan ha medført ytterligere unøyaktigheter.

Et siste moment er representasjon: Av 24 studentidrettslag som oppfylte kriteriene, svarte kun 16. Denne mangelen kan ha betydning for resultatene. Opplevelsen av anleggsmangel kunne både vært sterkere eller svakere dersom flere studentidrettslag hadde deltatt i undersøkelsen.

Anleggsproblematikk er en av de største barrierene i norsk studentidrett

Langtidsplanen «Studentidretten vill!» har et tydelig langsiktig mål: Alle studenter skal kunne drive idrett i et studentidrettslag ved sitt studiested (Norges studentidrettsforbund, 2024, s. 5). Manglende anleggsdekning er i dag den største barrieren i arbeidet med å nå dette målet. Hele 7 225 studenter får ikke delta i norsk studentidrett på grunn av anleggsproblematikk.

Det innebærer at 7 225 studenter mister muligheten til å kombinere studier med organisert idrett, og konsekvensene av dette er betydelige. «Studentenes helse- og trivselsundersøkelse» (Sivertsen & Johansen, 2022) viser blant annet at:

- 37 % av studenter har overvekt eller fedme.
- 20% av studenter rapporterer en psykisk lidelse.
- 29 % av studenter opplever ofte ensomhet.

Det er for øvrig bred konsensus innenfor forskningsmiljøet at fysisk aktivitet direkte henger sammen med bedre psykisk og fysisk helse (Eather et al., 2023). Studentidretten er også en viktig sosial møteplass, hvilket bidrar til økt trivsel og livskvalitet.

Studentidretten har dermed potensial til å være en del av løsningen på flere av utfordringene som rammer studenter i dag, men kapasiteten er sprengt. Anleggsmangelen gjør at studentidrettslag ikke kan ta imot flere medlemmer, til tross for stor etterspørsel. Få andre barrierer virker så direkte og begrensende på studenters mulighet til å delta i organisert idrett.

Andre sentrale utfordringer i norsk studentidrett

Anleggsutvalget registrerer at en gjennomgående utfordring, både i undersøkelsen og på nettverkssamlingen, er studentidrettens arbeid med politikk og rammevilkår. Lederne beskriver prosessen som krevende: byråkratiet i lokal- og idrettspolitikken er komplekst, tidkrevende og vanskelig å trenge gjennom.

Dette henger tett sammen med en særskilt utfordring for studentidretten – hyppige utskiftninger. De fleste medlemmer, trenere, ledere og styremedlemmer er selv studenter, og fartstiden i organisasjonen varer som regel bare rundt tre år. I motsetning til idrettslag ellers,

som bygger kontinuitet over lengre tid, mangler studentidretten stabile rammer. Dermed blir det vanskelig å følge opp langvarige og ressurskrevende politiske prosesser knyttet til anlegg.

En annen faktor er idrettens prioriteringer. Barne- og ungdomsidretten (6–19 år) har førsteprioritet både når det gjelder tilskudd og fordeling av treningstider. Studenter (19 år og oppover) havner lenger bak i køen. Dette gir redusert tilgang på økonomiske midler (LAM) og ofte ingen, eller svært begrenset, adgang til kommunale idrettsanlegg. Selv når tilgang gis, er treningstidene ofte lite gunstige, eksempelvis helgetimer eller sene kvelder. Dette reduserer medlemmenes motivasjon for deltakelse.

Studentidretten stiller seg ikke kritisk til prioriteringen av barn og unge, men peker på at den uheldige konsekvensen at studentidrettslag ofte forsvinner fra den offentlige idrettspolitiske debatten. Dette svekker muligheten til å drive målrettet politisk arbeid for bedre anleggstilgang.

Anbefalinger

Med utgangspunkt i kunnskapsgrunnlaget som kommer frem av rapporten, ønsker anleggsutvalget å presentere anbefalinger for videre arbeid med bedre anleggsdekning i norsk studentidrett.

Tydeligere rolle- og ansvarsfordeling

Det er først og fremst nødvendig med en tydeligere ansvarsfordeling og rolleavklaring blant aktuelle aktører som har med studentidrett å gjøre. Det innebærer at studentsamskipnader, Norsk studentorganisasjon, Velferdstingene, politiske myndigheter, idrettsråd og idrettskretser tar aktiv stilling til problemstillinger som er relevante for studentidrettslag å håndtere. Per i dag opplever studentidrettsledere at de blir oversett, og faller mellom to stoler. Det er svært få som tar initiativ til å aktivt prioritere studentidretten.

Handlingsplan

Det er et behov for å konkretisere videre arbeid på området gjennom en handlingsplan som i større grad viser til strategiske tiltak for å forbedre anleggssituasjonen. Det er naturlig at denne rapporten brukes som grunnlag for utarbeidelsen av konkrete fokusområder og tiltak i handlingsplanen.

Regionale anleggsutvalg

Opprettelse av regionale anleggsutvalg omfatter å etablere samarbeids- og kommunikasjonsarenaer på tvers av studentidrettslag regionalt for å stå sammen om anleggsutfordringene og løsning av disse.

Anleggshåndbok

En anleggshåndbok bør være et veiledende verktøy som kan benyttes av studentidrettslagene til å arbeide med anlegg. Den skal inkludere blant annet veiledning til hvordan man kan jobbe politisk; påvirkning av beslutningstakere, innføring i politiske strukturer og viktige aktører i regionene, samt generelle tips og triks til hvordan man bør gå frem i det politiske arbeidet.

Avslutning og veien videre

Det er avgjørende å sette anleggsmangelen i norsk studentidrett inn i en større kontekst.

Utskiftninger i studentidrettslagene gjør det krevende å opprettholde kontinuitet i det politiske påvirkningsarbeidet, noe som kan skape en opplevelse av å bli nedprioritert og oversett. Dette bidrar til at mange studentidrettsledere føler seg motløse, og understreker behovet for bistand nettopp innen politisk påvirkning. Et slikt resonnement illustrerer sammenhengen i respondentenes svar, og hvordan det kan forstås som en forklaring på dagens situasjon.

Rapporten demonstrerer tydelig at anleggsmangelen er et sammensatt problem som berører både helse, politikk og økonomi. Den lave svarprosenten (16 av 24 studentidrettslag) og varierende kvalitet på tallgrunnlaget viser at situasjonen er underanalysert. Derfor bør fremtidige kartlegginger utvides, og NSI bør utvikle standardiserte rutiner for datainnsamling og rapportering, slik at fremtidige undersøkelser gir et mer representativt bilde av studentidrettens faktiske situasjon. Samtidig bør studentidrettslagene oppmuntres til å dokumentere ventelister og antall avviste medlemmer mer systematisk, slik at tap av potensielle utøvere kan måles presist og brukes som et konkret argument i politiske prosesser.

Det er viktig for anleggsutvalget å understreke at rapporten har enkelte metodiske begrensninger, og at datamaterialet til tider kan være mangelfullt eller misvisende som følge av varierende tolkninger, ulik rapporteringspraksis og manglende representasjon. Til tross for dette viser funnene tydelig at manglende anleggsdekning er en sentral barriere for å nå målet om at «alle studenter skal kunne drive idrett og aktivitet i et studentidrettslag ved sitt studiested». I lys av de dokumenterte sammenhengene mellom fysisk aktivitet og studenters helse og trivsel, er det på høy tid at studentidretten anerkjennes som en viktig aktør i folkehelsearbeidet. Når over én tredjedel av studentene sliter med overvekt, og mer enn en femtedel rapporterer psykiske plager (Sivertsen & Johansen, 2022), representerer organisert studentidrett et godt tiltak med dokumentert effekt. Dersom mangelen på anlegg ikke adresseres, vil tusenvis av studenter fortsatt stå utenfor fellesskapet og muligheten til å styrke egen helse. Med målrettet handling – gjennom bedre koordinering, investering i infrastruktur

og systematisk politisk påvirkning – kan norsk studentidrett bli en enda større arena for inkludering, trivsel og folkehelse i årene som kommer.

Referanseliste

Eather, N., Wade, L., Pankowiak, A. & Eime, R. (2023). The impact of sports participation on mental health and social outcomes in adults: a systematic review and the 'Mental Health through Sport' conceptual model. *Systematic Reviews*, 12(102), 1-27.

<https://doi.org/10.1186/s13643-023-02264-8>

Norges studentidrettsforbund. (2024). *Studentidretten vil! Langtidsplan for norsk studentidrett 2024–2028* [PDF]. Norges studentidrettsforbund.

<https://system.studentidrett.no/wp-content/uploads/2024/03/Studentidretten-vil-2024-2028-Vedtatt-FT24.pdf>

Sivertsen, B. & Johansen, M. S. (2022). *Studentenes helse- og trivselsundersøkelse 2022: Hovedrapport* [PDF]. Studentsamskipnaden SiO.

https://studenthelse.no/SHoT_2022_Rapport.pdf